

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserate sprejema upravnštvo v Katol. Tiskarni, Kopitarjeve ulice št. 2.

Rekopis se ne vračajo, ne frankovana pisma ne vsprejemajo.

Uredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17

Izhaja vsak dan, izveniši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Pe pošiljatelj: za celo leto naprej 26 K — h pol leta 13 — h četrt 6, 50 — h mesec 2, 20 — h

V upravnštvo prejeman: za celo leto naprej 20 K — h pol leta 10 — h četrt 5 — h mesec 1, 70 — h

Za pošiljanje na dom 20 h na mesec.

Štev. 246.

V Ljubljani, v petek 25. oktobra 1901.

Letnik XXIX.

Državni zbor.

Dunaj, 24. oktobra.

Dogodki v Litavi.

Litavci gotovo niso sanjali, da posta nejo tako slavni. Dva dni je zbornica govorila samo o dogodkih v Litavi, časniki razneso križem sveta slavo nemških junakov, ki tekmujejo s Celjani za rekord. Dogodki sami na sebi so neznatni, rekel bi, navaden pretep o »žeganju« na deželi. Toda razmere in nagibi, kakor tudi nameravane posledice osvetljujejo dogodek v posebni luči, ki kaže dvojno mero. V Litavi prebiva nad 3000 Čehov in le tretjina Nemcev. Do najnovejšega časa so imeli Nemci mestno upravo v rokah s pomočjo nemških uradnikov in židovskih someščanov. Ustanovili so si dve nemški meščanski šoli poleg večrazredne ljudske šole. Naravnim potom pa so Čehi dobili večino v mestnem zastopu ter odrekli podporo nemškemu otroškemu vrtcu, kar je vzdignilo Nemce v Litavi in vseh nemških logih. Ustanovili so si Nemci nov otroški vrtec in 22. t. m. slovesno ga otvorili. K tej slavnosti pa so povabili na tisoče Nemcev iz bližnje in daljne okolice. Da se taka slavnost ne vrši mirno, je naravno. Treba je samo, da Čeh zakliče: »hanba«, ali Nemec »heil« in junaki so si v laseh.

In to se je zgodilo tudi v Litavi. Nekaj oseb je bilo ranjenih in več pa pobitih. Koliko piva je steklo po grlih, o tem mestna kronika nima podatkov. To je ob kratkem ves dogodek. Nemci sami ne morejo utajiti, da so prišli izzivat. Nemški listi so že preje bobnali na to nemško slavnost ter priporočali »pipce« in »krivce« za vse slučaje. Ako pa je sod poln smodnika, treba je le iskre, da se sod razleti. Iz razprave pa je razvidno, da se oblastvo merilo z znanim avstrijskim merilom: si duo faciunt idem, non est idem. Kaj hočete, ako so se Nemci preje zbudili na medvedovih kožah!

Gospod ministerski predsednik je včeraj prečital jako lepo poročilo o teh dogodkih, češ: čemu bi se pripravili o tem. A če primerjamo dogodek v Celju ali v Trstu, smo pač prepričani o dvojni meri, o kladivu in nakovalu. Skoraj pa bi dvomili, ali so v Litavi bolj divje krulili, nego včeraj v zbornici, ki je kazala podobo svoječasne glasne obstrukcije.

Danes se je razprava nadaljevala. Govoril je kot glavni govornik Hruba y trezno in stvarno ter zagovarjal predlog: Vlada

naj strogo preiskuje in krivce primerno kaznuje. Po stari lepi navadi pa so razpravo zaključili s »stvarnimi« popravki: Reichstädter, Hořica, Albrecht in Tschan. Konečno je še predlagatelj dr. Stransky odgovarjal na vsenemške napade, češ, da Vsenemci nimajo povoda psovati žide, ker stari oče vsenemškega voditelja Schönererja je slišal na ime Šmula Leib-Kohna. (Smeh.) Za prvo polovico predloga, da naj namreč vlada strogo preiskuje dogodek, je glasovala vsa zbornica; a da bi nemški razgrajadi in pobijači bili kaznovani, tega Nemci nočejo. Obsedela je namreč izvzemši soc-dem. vsa nemška levica. Navzlic temu pa je bil tudi drugi del predloga vsprejet s 139 proti 122 glasovom.

Radovedni smo sedaj, kaj dožene preiskava. V Gočah, na primer, izgredi gotovo niso bili toliko, kakor v Litavi. Škodo so v Gočah cenili na 16 kron, v Litavi na 70 kron. V Gočah so menda enega vrgli v vaško lužo, v Litavi so jih šest pometali na kamenita tla. Sicer pa bode sodišče govorilo.

Kongregacije.

Strah in groza! Dan se temni in mesec zakriva svoj zvedavi obraz, ker so, kakor je v torek povedal naučni minister, že tri francoske kongregacije prosile, da bi se smele nastaniti v Avstriji. In res 25 karmeličank se je nastanilo v Solnogradu. To so seli, naznanjajoč »klerikalno povodenje«. Torej na krov vsi mejnarodni liberalci, da prepričate črno vojsko! Da, liberalci so na straži. Takoj 17. oktobra so dr. Gross in tovariši vprašali vlado: ali se res bliža črna vojska in ali je vlada postavila na mejo kordon. Nemška ljudska stranka pa ni bila zadovoljna s pohlevno interpelacijo, marveč je nujno predlagala: Vlada naj takoj predloži načrt zakona, da more zastražiti vse ceste, pota in prelaze, koder bi se mogla vtihotapiti francoska kuga. Naravno, da dr. Eisenkolb ni smel zaostati; s svojim predlogom proti kongregacijam je moral ostale prekositi.

Naučni minister dr. vitez Hartel vsaj doslej ni še bil na sumu klerikalca, a v torek je povedal liberalni gospodi, da sme prav mirno spati in se ji ni treba bati nobene nevarnosti. Navedel je celo vrsto vladnih odlokov, s katerimi more zapreti mejo.

Kaj bi neki rekli liberalci, ko bi mi kot Avstriji nujno predlagali, naj vlada požene čez mejo one pruske pastirje, ki z nemškimi markami rujejo v naši državi ter javno

propovedujejo: Proč od Rima in Avstrije!? Kaj bi odgovorili ljudje, ki jih zona obliva in strah pretresa ob pogledu redovniške halje, ko bi nujno zahtevali, naj vsi Abrahamovič pobero šila in kopita ter se vrnejo v Palestino?! Vprašamo samo: Kdo več koristi človeštvu, ali Rotšildi, Gutmani in Tavsigi, ali cerkveni redovi? Na ta vprašanja bodo odgovarjali bržčas že jutri razni govorniki v zbornici, ko prideta na vrsto označena nujna predloga. Trezen človek pač ne vidi praznih strahov, a ljudje, ki povsod vohajo klerikalnega zmaja, bodo brusili jezike in ostroge, da se poskusijo v »kulturnem boju«. Razprava bode gotovo burna, kakor si šepetajo na ušesa tripični bratje. A mahali bodo po zraku in mlatili po vodi. In to je nujno, ker zbornica nima boljšega dela!

Varčevanje mladine.

Ko je panamska sfera pretresavala Francosko, tedaj so poročali enoglasno vsi časopisi, da so pri ogromni škodi poldruge milijarde frankov največ prizadeti najnižji sloji prebivalstva, in sicer raznovrstni posli, delavci, mali posestniki itd., kateri so se dolgo vrsto let trudili, da so si privarčevali, pri ustih pritrkali majhno svoto za podporo v starih letih, v boleznih in nezgodah.

Tudi pri nas imamo take sloje prebivalstva. Vendar je pri nas boj za obstanek težavnejši, zasluzki so manjši in prihranitve pri teh ljudeh so skromnejše in težje prislužene. Zato pa tudi take velikanske nesreče pri nas niso mogoče; če bi pa prišla, provzročila bi dokaj večje posledice in bi se nje rane ne zacelile tako lahko po preteku nekaj let, kakor na Francoskem.

Imamo pri nas pa drugo nevarnost.

Če pregledujemo statistiko hudodelstev, najdemo v procentih izraženo največje število hudodelstev iz teh slojev prebivalstva. Dasi so razni vzroki, vendar se zgodi največ hudodelstev v teh slojih zato, ker 1. ima tak človek prenizko obzorje in premalo odgojo, da bi se varoval slabe prilike in ker nima po svojih nerazvitih pojmih takorekoč ničesar izgubiti. Rojen in vzrastel v siromašnih razmerah, nima istega hrepenenja in iste marljivosti, da bi si hotel in mogel v neustrašeno energijo priboriti boljše prihodnjost, zato živi le bolj lahkomišljeno, kakor pravimo, z rok v usta. Kolikor se je med tednom zaslužilo, to mora iti večinoma v

nedeljah in praznikih, ob raznih veselicah in pijančevanjih po grlu.

Pri starejih ljudeh je odpomoč nemo-goča, vendar drugače je pri nedorastli mladini.

Vsako mi bode pritrdil, da se nahaja med nami jako veliko takih mladih ljudi obojega spola, katere je osoda odločila, da si morajo začeti s svojimi 14 leti že sami svoj kruh služiti. Tu omenjam le raznovrstne rokodelske in trgovske učence in pomočnike, pastirje, delavce na kmetijskih posestvih, v tovarnah, pri drugih podjetjih itd. Od 14. do 20. leta, ko mladeniče navadno potrdijo k vojakom, zasluži si ta mladina prav dostikrat velike svote. Med tem, ko si dekleta navadno vsaj nekoliko prihranijo — večina gre pač za oblačila — ne prihranijo si mladeniči nič. Med sto sta morda dva. In vendar ako se ozremo pri tej mladini nekoliko na preteklost, videli smo jo v revščini živeti, in ako počakamo nekoliko let, vidimo jo zopet v revščini, iz katere jo reši le blede smrt.

Ako bi se tem ljudem v tej starosti od 14. do 20. leta vcepila čednost varčevanja, ako bi se pripravili, da bi del zaslužka položili na stran za časa boleznih, za nesreče in za ustanovitev lastne eksistence, tedaj bi se pozneje morda polovica teh ljudi povzdignila do boljšega kruha, večje delavnosti in bi bili, akoravno revni, vendar pošteni, trezni in marljivi udje človeške družbe, katerim je tudi veliko ležeče na neomadeževanem življenju. Država bi imela veliko manj zločincev in manj stroškov ž njimi.

Najbolj imam tu v mislih mladino na deželi, po vaseh, selih in posameznih kmetijah. Tu je navadno prepuščena popolnoma sama sebi. Stariši nimajo tiste razsodnosti in energije, da bi zahtevali od te svoje mladine ves zaslužek in bi ga nalagali svojim potomcem v hranilnici, in tudi če bi hoteli, za manjše zneske nekaj kron se ne spleča iti v mesto itd.

Tu bi lahko izpolnila ravno c. kr. poštna hranilnica veliko dobrega in koristnega.

Znano je, da je c. kr. poštna hranilnica tako ugodno osnovana, da zamore pri njej ravno najnižji sloj prebivalstva svoje trdo prislužene novčiče vlagati. V resnici vlaga se tudi na ta način in od teh slojev prebivalstva. Vendar nekaj ima to vlaganje pomanjkljivega, da plačuje prenizko obrestno mero. Kako pride ravno največji siromak do tega, da mora on po najnižjih procentih

LISTEK.

Majakov čuvaj.

Spisal H. Sienkiewicz. — Preložil V. P.

(Dalje.)

III.

Nastalo je trenutje probujenja.

Enkrat, ko je pripeljal prevoznik Skawinskemu vode in hrane, dobil je še neki zabojček, na katerem so bile poštno znamke Zedinjenih držav in njegov naslov. Starec je radovedno razrezal platno in zagledal knjige: eno vzame v roke, pogleda vanjo ter jo zopet odloži . . . Roke se mu močno tresejo . . . Srce mu silno bije . . . Zakrije si oči, kakor bi jim ne verjel; zdi se mu, da so le sanje — knjiga je bila poljska.

Kaj je to? Kdo mu je pa poslal knjigo? V prvem trenutku je najbrže pozabil, da je poslal v začetku svojega puščavništva na

majaku novoustanovljenemu »Poljskemu društvu« v Novem-Yorku polovico mesečne plače, s katero sploh ni vedel, kaj bi na majaku počel. Društvo mu je tedaj poslalo v zahvalo knjige — pa starec tega ni mogel v prvem hipu umeti — kajti: Poljske knjige v Aspinvalu, tukaj na osamelem, pustem majaku — — v njegovi samotni in zapuščenosti — — to mu je bilo kaj posebnega — pravi čudež! — — Zopet ga je klicalo z imenom nekaj, tako milo in vabljivo. Pa zmirom je imel zaprte oči, trdno prepričan, da mine sen, brž ko zabojček odpre. Pa nikakor! Zares je ležal pred njim zabojček, ožarjen s pomladanskim solncem, na njem je pa ležala še vedno ista odprta knjiga. Starček seže drugič po njej sliši v veličastni tihoti utripanje lastnega srca. Pogleda vanjo: Bile so pesmi! Z velikimi črkami je natisnjen nadpis in spodaj pesnikovo ime. To ime ni bilo Skawinskemu neznano; dobro je vedel, da je to ime slavnega pe-

snika, katera dela je bral že pred mnogimi leti v Parizu. Potem boreč se v Alžiru in na Španskem je slišal od rojakov o vedno naraščajoči slavi velikega pevca. V 49. letu je odšel v Ameriko; tam je prišel redkokrat v dotiko s Poljaki in nikoli ni zagledal poljske knjige. S tem večjim veseljem je obrnil načelni list.

Njemu se je zdelo v tem trenutju, da se godi na njegovem pustem otočiču nekaj slavnostnega. Povsodi je vladala popolna, veličastna tišina. Aspinvalska ura je bila uprav peto uro. Jasnega neba ni motil noben oblaček, samo trije jastrobi so poletavali v azurnem zraku. Morje je bilo tiho. Pobrežni valovi so komaj tihotno pljuskali, nežno omivajoč peščenine. V daljavi so se blestile v solnčnem jasu aspinvalske hiše in gizdave skupine palm. Naglo zadoni v tihoti veličastne narave tresoč glas Starčkov:

»Litwo, Ojczyzno moja! ty jeste jak zdrowie; Ile cię trzeba cenić, ten tylko się dowie,

Kto cię stracił. Dzis piękność twa w całej ozdobie, Widzę in opisuję, bo tesknię po tobie —«

Skawinskemu je glasu zmanjkalo. Crke so mu plesale pred očmi; v prsih se mu je nekaj pretrgalo ter se mu je sililo kakor val od srca višje in višje, dušič mu glas in stiskaje mu grlo . . . Se ena minuta — potem se je zopet vzdramil in bral dalje, pa ne mnogo. Njegov obraz je plamtel, oči so se iskriale. Prekipujoči val je prelomil moč starčeve volje. Krasni verzi, polni ljubezni do matere Poljske so mu razvneli zadušeno hrepenenje po domovini, za katero bi bil dal vse. Cim bolj je dušil v sebi ta blaga čustva, tem bolj so mu rastla in se množila. Vsaka beseda mu je širila prsi, srce mu je bilo še bolj, krčevit jok se je oglasil iz prsi starega vojaka, padel je na tla, in njegovi srebrni lasje so se zmešali z morskim peskom.

(Dalje prih.)

izposojevati svoje trdo zaslužene denarje, dočim vleče bogatin od svojih velikanskih svot dvakrat večje obresti! Istina je, da ima vsaka hranilnica in posojilnica višje obrestno merilo.

Ker pa nima c. kr. poštna hranilnica namena, konkurirati drugim takim denarnim zavodom, zato ne bi bilo umestno, da bi postavila isto obrestno merilo, kakor ga imajo te, posebno že iz tega razloga ne, ker ima itak tako velik promet in zaupanje in bi poleg tega uživala manjše čiste dohodke. Ali nekaj je pa, kar bi lahko na korist svojim vlagavcem storila, s čimur bi se nje blagodejen delokrog zelo povzdignil, s čimur bi ravno na deželi neizmerno mnogo več vlagatelj pridobila, da bi postala še bolj popularna in bi se je ravno nedorastla mladina bolj posluževala, ako bi za vsake polagoma do 200 kron vložene glavnice plačevala 4odstotne obresti, in od svote, ki jo preseza, pa kakor sedaj le 3 odstotke.

Število vlagatelj bi se tako povzdignilo, da se ne bi samo odpadki čisto pokrili, ampak bi imela c. kr. poštna hranilnica še velik dobiček pri tem.

V nekaterih krajih so začeli že snovati majhne hranilnice za šolske otroke. Vsak dobi knjižico, v kateri se mu natančno zapisuje vsak krajcar, ki ga je vložil.

Da, res, treba je začeti varčevati učiti mladino; tu je v vseh krepkostij, pa tudi vseh nesreč.

Politični pregled.

V Ljubljani, 25. oktobra.

Parlamentarni položaj ali — vlada v skriptah.

Skrajno nejasen in ob enem tudi zelo kritičen je sedanj parlamentarni položaj, ki provzroča ministerskemu predsedniku nebroj skrbi. Največjo težavo provzročajo nujni predlogi, ki se vsak dan množijo. V takih okolnostih ni nikakega govora o delavnosti parlamenta, še manj pa, da bi bil pravočasno rešen drž. proračun. Tekom večerajšnjega dne se je Körber mnogo trudil, da bi si napravil prosto pot. Mej sejo je pozval k sebi poslanca Kubra in ga vprašal, če je res, da pripravljajo češki agrarci nove nujne predloge. Ko je Kubr pritrdil temu vprašanju, je neki rekel pl. Körber: »Vidim, da mi napravljate same težkoče.« Kubr pa je odvrnil: »Ekselencija, mi nismo zato tu, da bi vam olajšali Vašo službo, posebno ker vlada v zadevi termino kupčije ni dala povoljnega odgovora.« Ministerski predsednik odgovori z odločnim povdankom: »Ako zbornica v prihodnjih dneh ne prične z delom, se zgodine kaj, kar bo mnogo huje, kot sedanj položaj« — Na to je po poročilu dunajskih listov obiskal ministerski predsednik vse poslance, ki so vložili nujne predloge, ter jih skušal pregovoriti, da jih umaknejo. Tudi z zborniškim predsednikom grofom Vetter je ministerski predsednik dalj časa konferiral ter mej drugim izjavil, da je napram kroni zastavil svojo besedo, da bo rešen proračun do 20. decembra. Ker pa to onemogočuje nebrojni nujni predlogi, mu ne preostaja ničesar drugega, nego poklicati na pomoč odločitev krone. Konečno je dr. Körber predlagal, naj se vršita vsak dan po dve seji; v dopoldanskih sejah naj se rešuje proračun, v večernih pa nujni predlogi. S tem predlogom so se že pečali klubovi načelniki, a dosedaj brezuspešno. Pogajanja se nadaljujejo. — V parlamentarnih krogih se trdi z vso gotovostjo, da se v slučaju, da se danes in jutri v zadevi tega vprašanja ne doseže potrebna edinost, poda dr. Körber v nedeljo v Gödöllő in naznani vladarju demisijo celega kabineta. Tudi o razpustu zbornice se mnogo govori. — Vsa ta poročila, ki imajo v prvi vrsti namen, preplašiti »pre-delavne« nemške radikalce in sploh levičarje, so morda slikana sicer nekoliko prečno, a dejstvo je, da je položaj zelo kritičen.

Govorniki v glavni proračunski debati

bodo naslednji: za kršč. socialce Axman in Fink, za Poljake Jaworski, Dzieduszycki in

Kozłowski, za »Slovanski centum« Pogačnik, za Čehe Kramář, Herold in Stran-sky, za nemške liberalce Schücker in Men-ger, za ustavoverno veleposestvo Schwegel, za socialne demokrate Pernerstorfer. Nemška ljudska stranka še ni označila svojih treh govornikov. Skoro gotovo bode v imenu te stranke govoril tudi posl. Derschatta.

Za občinske volitve v Pragi,

ki se vrše prihodnje dni, se vrše kompromisna pogajanja mej Staro- in Mladočehi. Kompromis mej Staročehi in mladočeško frakcijo pod vodstvom podžupana dr. Frica je že gotova stvar. Pogajanja se torej vrše le se mej to frakcijo in pristaši Podlipnega. Mladočeški izvrševalni odbor ni nasproten kompromisu, pač pa je v stranki sami več takih elementov, ki odločno odklanjajo vsak tak kompromis. Mej temi se posebno odlikuje dr. Gregr. Izjavil se je odločno proti vsakemu dogovoru ter povedal, da bo volil samo može lastnega zaupanja. Dr. Gregr pravi, da se ne strinja z moralo, ako Mladočehi volijo može drugega duha in mišljenja. Kompromisi po njegovem mnenju tudi vselej škodijo Mladočehom. In vkljub temu pride do kompromisa.

O Rusnih.

Z Dunaja se poroča, da so se izjavili poskusi ustanoviti skupen klub rusinskih poslancev. Nemški listi poročajo, da sta pristopila klubu le poslanca Pihuljak in Gladyszowski, poslanci Barwinski, Dlužanski in Mandyszewski so pa ostali v slovanskem središču. Za rusinski klub bode pri proračunski debati govoril radikalec Kos.

Volitve v hrvatski sabor

so že razpisane. Izvrše se, eventualne ožje in nove volitve izvzemši, na celi črti v štiri-dneh, in sicer od 6. do 9. novembra. Prvi dan bo volilo 50, drugi 29, tretji 5 in četrti dan 4 okraji. Zedinjena opozicija sklicuje na 29. t. m. strankarsko konferenco v Zagreb, kjer se bodo določili kandidatje.

Še en uspeh ogerske ljudske stranke.

Ogerska ljudska stranka si je tudi pri ožjih volitvah priborila lepih uspehov. Zmagala je s svojima kandidatoma v dveh volilnih okrajih, poslednjič v okraju Vágveise, kjer je zmagal Horvath, in šteje na ta način že 24 mandatov. Pridobila je s tem osem novih mandatov. To je pač lep uspeh, ki daje poročstvo, da ne ostane samo pri tem in da bodo prihodnje volitve še znatneje pomnožile vrste zastopnikov ogerskega katoliškega ljudstva. In vkljub temu se drzne žid dr. Neumann v »Pester Lloyd« trditi, da bo tudi ljudska stranka morala občutiti posledice »skoro katastrofnih (!) izkušenj« povodom zadnjih volitev. Zaman (!) je strelala roke po novih mandatih. Ljudstvo (!) se je s studom obračalo od stranke, ki si išče zaveznikov pri vseh centrifugalnih elementih in si hoče z izpodkopavanjem (!) konfesionalnega in socialnega miru zagotoviti svoje gospostvo. Njena dozdevna moč je temeljila na dozdevni slabosti ljudstva; ko pa so se njeni voditelji varali na obeh straneh, je bil strankin propad zapečaten. — S takim psovanjem se pač ne more prikriti blamaža, ki so jo doživeli židovski framašioni.

Vojna v Južni Afriki.

Ves izobraženi svet je radovedno pričakoval, kaj sklene napovedani angleški ministerski svet o sredstvih, s katerimi se nadeja hitro dokončati vojno v Južni Afriki. Iz Londona pa sedaj prihaja vest, da je bil ministerski svet v zadnjem trenutku — odložen. Kralj je pozval Salisburyja k sebi, da Salisbury o raznih sredstvih najprej njemu poroča. Londonski vladni listi poročajo, da je bil skoro gotovo (!) Botha na svoji poti ustavljen, ker se baje (!) sedaj nahaja v Pietersdorfu. Veliko število Burov je skrutih v gozdovih okolu Windberga. Upanje (?) je, da jih angleške čete Walterja Kitchenerja obkolijo. Nemški listi poročajo, da je bilo v mesecu septembru v raznih angleških taborih skupno število doslej ujetih Burov: 17.070 mož, 38.022 žensk in 54.325 otrok. Od teh je umrlo meseca septembra t. l. 119 mož, 328 žensk in 1954 otrok, skupno 2411 oseb! Od 1. junija t. l. je vsled krutega postopanja umrlo 5029 ujetih burških otrok. Ako bi vojna trajala še dve leti in

bi se z ujetniki istotako kruto postopalo, bi v dveh letih umrli vsi vjeti burški otroci.

Ravno.

Ruski veliki knez pri našem cesarju. Ruski veliki knez Mihael Mihajlovič bode prišel jutri v Budimpešto in obiskal našega cesarja. — Dekret proti kongregacijam na Spanskem. Iz Madrida se poroča, da pride v senat 13 škofov, ki so člani senata, da ondi pobijajo vladni dekret proti kongregacijam. Dotični vladni dekret smo že včeraj omenili. — Strah pred ustanki. Vali iz Janine je v Parmathia dal aretovati štiri muzelmanske bege ter jih zaprl. Dolži jih, da so netili upor proti vladi. — Novi škof v Metz u je včeraj prisegel v roke nemškega cesarja. — Smrtna obsodba na Czolgoszu se izvrši 29. t. m. — V Jaszbereňnyju se pripravljajo za dan 3. novembra na veliko slavnost. Mesto obišče namreč drž. poslanec in predsednik poslanske zbornice gróf Apponyi s — svojo soprogo. Spremljalo ga bo več poslancev. Za sprejem se vrše velike priprave. — Slovaški poslanci: I. Ruzsiak, M. Kollar, I. Valasek in Fr. Vesselovsky, bodo v drž. zboru tvorili skupino »Slovaška stranka prava«. Nje vodja ostane i nadalje Pavel Mudroň. — Nemški prestolonaslednik namerava prihodnje leto potovati v Ameriko. — Laška kraljeva dvojica se poda meseca februarja na Rusko. Kralj se bode s carjem dogovoril o balkanskem vprašanju, ker želi, da se macedonsko, albansko in krečansko vprašanje definitivno uredi. — Redovi na Portugalskem, ki svojih pravil niso dali vladi v pregled, se smatrajo razpuščenimi. — Nemški princ Adalbert, sin cesarja Viljema, se mudi v Carigradu.

Književnost in umetnost.

Slovensko gledališče.

Mamsel e Nitouche. Sinčič je gostovala operna in operetna pevka dež. gledališča v Zagrebu, gospa Irma Polakova. Natlačena hiša je pokazala, da je g. Polakova kot umetnica še vedno ljubljena slovenskega občinstva. No, in prav za to ulogo je baš kakor rojena. Klasičen navihanček! Igrala je s toliko naravno lahkoto in preciznostjo, da se mora človek temu ne bogve kako duhovitemu a finemu »burku« od srca nasmejati. Ob nastopu jo je občinstvo burno pozdravilo in potem z navdušenimi ovacijami često zahtevalo na pozornico ter ji poklonilo krasen šopek. — A tudi drugo osobje je vršilo svoje uloge kakor za stavo dobro. V prvi vrsti smo se čudili komičnemu talentu g. Liera, ki je težko ulogo Celestino novel izvel silno spretno in dokazal, da je zares vsestranski talent in da je važna pridobitev za slovenski oder. Tudi major — g. Danilo — je bil svoji važni ulogi popolnoma kos. Saj je največje veselje za gledavca, če se lahko konstatira, da umetnik ne obtiči, marveč da napreduje. Omenjati moramo posebno še g. Verovška, gledališkega ravnatelja in g. Danilovo, predstojnico zavoda, zelo pohvalno. G. Perdan je igral Sosiota drav dobro, da le ne bi tako rad ušel v žargon ljubljanske ulice. F. S. F.

Razlaga velikega katekizma ali krščanski nauki za cerkev,

sestavil župnik Ant. Veternik, zvezek drugi. je izšel. Knjiga obsega na 473 straneh v 61 krščanskih naukih II. poglavje katekizma: o upanju in molitvi, pa III. poglavje: o ljubezni in zapovedih. Knjiga bo dobro služila ne le za cerkvene kateheze, ampak tudi kot pomoček veroučitelju za višje razrede ljudskih šol. Stane broširana v »Kat. Bukvarnik« v Ljubljani 2 K 50 h, po pošti 30 h več.

Nov leksikon.

Vsak izobraženec mora danes o najrazličnejših stvareh imeti svoj pojem, svoje mnenje. To, kar se imenuje »splošna izobrazba«, je nekaj jako razširjenega, a tako malo določenega, da bi se pač težko dobila dva človeka, ki bi pod tem imenom isto razumela. No, če tudi ne vemo, kaj vse spada v »splošno izobrazbo«, a to je gotovo, da »splošno izobraženi« moramo biti vsi. Ko čitaš knjige in časopise, naletiš na vsaki strani na neznane besede. Cesto se le od daleč omenja kaka stvar, katero mora neobhodno razumeti, kdor hoče razumeti celotni članek. So pa tudi ljudje, ki bi se radi odlikovali z neko posebno vsevednostjo, kadar »konverzira« z drugimi.

Ta potreba, bodisi naravna ali umetna, je napolnila velike tvrdke, da so zbrale velik krog učenjakov iz vseh strok, in ti so sestavili potem po alfabetičnem redu vse one besede in pojme, o katerih se rabi vsaj površna razlaga za navadne potrebe. Tako so nastali »konverzacijski slovarji« ali »leksika«.

Pri tem pa moramo opozarjati, da bodi vsakdo zelo previden, kadar naroča tak leksikon. Mnogokrat se tu podajajo stvari, ki nikakor ne služijo resnični izobrazbi, ampak pod obliko znanosti podajajo razne predsodke. Pri nas so razširjene posebno nemške enciklopedije te vrste, in pri teh je treba še posebne pazljivosti, ker v njih o najvažnejših verskih in znanstvenih vprašanjih po navadi pišejo judje, protestantje, materialisti, framašioni. Zato so verske stvari, zlasti one, ki zadevajo katoliško cerkev, po navadi v teh knjigah čisto krivično opisane. Posebno slabe enciklopedije so največ pripomogle, da se je razširilo toliko predsodkov o katolicizmu.

Zato pa z veseljem pozdravljamo nov literarni pojav, ki je res v čast katoliškim znanstvenikom. To je »Herders Konversations-Lexicon«, ki je ravnokar začel izhajati v tretji izdaji. A to ni le nova izdaja, to je čisto nova knjiga.

Prejšnje štiri knjige po 50 pol so se tu pomnožile na osem knjig po 55 pol. Ker je prostor do zadnjega kotička skrbno izrabljen, bo v teh knjigah, kakor sklepamo iz prvega zvezka, ogromna množina poučnih sestavkov. Skice, podobe, karte stoje na vrhuncu novodobne tehnike.

Ta leksikon bo obsegal vse, kar obsegajo druge enciklopedije te vrste. A toliko bo bolj, da bodo verske stvari v njem objektivno in pravično razložene, in v znanstvenih vprašanjih se bo pazilo na to, da se ne bodo kot znanstvene pridobitve podajale ljudstvu teorije, ki niso nikakor dokazane, a se razširjajo le zato, da se po njih spravi med občinstvo nezaupanje do vere in lasti do katoliške cerkve. To je edino pravo stališče, ker vsak pozitiven kristijan mora priznati, da med vero in vedo ne more biti nasprotja. Kdor izkuša najti tako nasprotje, nima ne prave vere ne prave vede.

Seveda bi nam bilo ljubše, ko bi bili v prijetnem položaju, da priporočamo občinstvu slovensko enciklopedično delo te vrste. A kdaj pridemo pri svojih skromnih literarnih razmerah do takega izdaja? Zdaj se nam zdi ta leksikon najbolj priporočila vreden. Veliki »Wetzer und Weltes Kirchenlexicon« je namenjen bogoslovni stroki.

Herderjev leksikon bo obsegal 160 zvezkov po 60 h, ali osem knjig, nevezanih po 12 kron, vezanih po 15 kron. Mesečno izidejo dva do trije zvezki. Naročila prejema »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani.

Dopisi.

Iz Trnovega na Notr., dne 24. oktobra.

(Blagoslovljenje samostanske dekliške sole.) Danes je prevzvišeni gospod knezoškof ljubljanski dr. Anton Bonaventura Jeglič blagoslovil novo šolsko poslopje ubogih šolskih sestra d. N. D. ter posvetil altar v njih domači kapeli. Prevzvišeni se je pripeljal zjutraj z brzovlakom. Na postaji je sprejel gospoda knezoškofa ter se mu poklonil trnovski dekan, gospod dr. Josip M. Kržišnik. Zunaj postaje je pričakovala prevzvišenega šolska mladina samostanske dekliške šole, duhovščina, c. kr. uradniki, njim na čelu c. kr. dež. sodni svetnik Jožef Kovač, dalje gospod notar dr. Al. Žniderič, gospod nadučitelj in župan jablaniški. Že na kolodvoru je pričakovalo knezoškofa mnogobrojno vernega ljudstva, tudi mnogo mož, ki so vsi v cerkvenem sprevedu spremili nadpastirja v župno cerkev. V cerkvi je prevzvišeni nagovoril zbrano ljudstvo ter razložil pomen današnjega dneva: blagoslovljenje novega krasnega šolskega poslopja, katero so sestre sezidale z mnogimi žrtvami, stane namreč nad 100.000 K, pa posvečenje novega altarja v kapeli. Po končanem govoru se je pomikal spreved iz župne cerkve v novo samostansko šolo, katero je blagoslovil prevzvišeni najprej, potem pa se je izvršilo posvečenje altarja. Slovesnost se je končala s sveto mašo, katero je daroval gospod knezoškof na novo posvečenem altarju. Na obed, ki se je vršil v župnišču, so bili povabljeni gospodje: c. kr. uradniki, gospod notar, gospod nadučitelj in župan jablaniški. Popoldan so šolske sestre priredile ljubko domačo slovesnost, kjer so učenke lepo pele nekatere pesmice potem pa predstavljale oratorij »Abraham in Izak«. Z večernim vlakom se je prevzvišeni povrnil v Ljubljano. Naj še omenim, da šteje zavod sedaj že 64 gojenk, šolo pa obiskuje blizu 300 učenk.

Od Dev. Marije v Polju. Št. 930. Slavno uredništvo »Slovenca« v Ljubljani. Teme-ljem § 19 tisk. zak. zahteva podpisano županstvo, da sprejmete naslednji uradni po-

pravek v šte. 240 z dne 18. oktobra t. l. priobčene notice »Od Device Marije v Polju, 16. oktobra. — Cetrto peresce — deteljica je namreč štiriperesna«. Ni res, da bil naš gospod občinski pisar, kateri je ob enem tudi naš nadučitelj, se posilil županu za pisarja; ni res, da čakajo vloge dolgo na milostno rešitev; ni res, da je imel namen, ko je prevzel občinsko pisarstvo, da bi igral pri sestavljanju volilnega imenika veliko ulogo. — Res pa je, da ga je prosil podpisani župan že pred volitvijo, če bo hotel prevzeti ta posel v slučaju, ako bode on županom izvoljen; res je, da ga je na dan županske volitve prosila dvotretjinska večina občinskega odbora, da prevzame ta posel; res je, da je on tej večini obč. odbora svetoval, naj obdrži prejšnjega pisarja, ker je v tem poslu zadostno izvežban in mu ta zaslužek prav pride; res je, da so se na to izrekli, da tega pa nikakor ne; res je, da se rešujejo vloge pravočasno, ako ni treba zato rešitev kakega poizvedovanja; res je tudi, da se je volilni imenik sestavil strogo nepristransko, kolikor je to dopustil prejšnji volilni imenik, ki je služil za podlago in drugi zanesljivi podatki. Županstvo D. M. v Polju, dne 23. okt. 1901. Jakob Dimnik, župan.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 25. oktobra.

† **Anton Hvalica**, dekan v Št. Petru pri Gorici, častni konzistorijalni svetovalec, goriskega okr. šol. sveta član, je umrl dne 23. t. m. ob 7. uri zvečer po kratki bolezni (pljučnici) previden s sv. zakramenti. Pokojnik je bil rojen v ročinjski fari dne 23. novembra 1834. Šolal se je v Gorici. V mašnika je bil posvečen dne 22. sept. 1861. Kakor smo o svojem času poročali, je praznoval 40letnico svojega mašništva v Št. Petru dne 29. sept. t. l. zelo slovesno. Dekanijska duhovščina se mu je poklonila dne 19. sept. ter mu v spomin izročila prekrasen prstan. Takrat je bil še precej zdrav. Služboval je kot kaplan na Libušnjem in v Tolminu, kot vikar v Logu in na Drežnici in zdaj kot župnik in dekan v Št. Petru pri Gorici. Povaod, koder je služboval, je bil priljubljen. V svojem zasebnem življenju je bil skromen, pa vedno vesel in šaljiv. Njegova gostoljubnost in radodarnost je bila obče znana. Ubogim je bil dober oče, dobrodelnim zavodom v Gorici velik dobrotnik. Pogreb je bil danes, dne 25. t. m., ob 9. uri zjutraj. Svetila mu večna luč!

Imenovanje Preč. gosp. kanonik dr. Ivan Mlakar v Mariboru je imenovan knezoškofijskim komisarjem za usposobljenostne izpite iz veronauka na mariborskem učiteljsku.

Kanonično vmeščena sta bila dne 21. oktobra č. g. Francišek Indof na župnijo Javor pri Litiji in dne 24. okt. č. g. Francišek Pokorn na župnijo Zgornja Besnica pri Kranju.

Iz celovške škofije. Misijon so imeli v Kazazah. Vodil ga je č. o. Jak. Vrhovec S. J. — Preč. g. stolni korar J. Vidovic je imenovan za kn. šk. konzistorijalnega svetovalca in kanclerja. — Razpisano je do koncem novembra mesto veroučitelja na celovski meščanski šoli. Predstavljeni so č. g.: provizor Jos. Zeichen iz Djekš v Crneče; provizor Al. Mlinar iz Šmarjete ob Velikovcu na Djekše; provizor Fr. Mažir iz Kampa v Šmarjeto; provizor J. Fugger iz Gorenč na Kamp; provizor Pr. Matevžič iz Št. Jurija na Vinogradih v Gorenče; kaplan Jern. Pšeničnik iz Beljaka za provizorja v Št. Jurij na Vinogradih; kaplan R. Auernig iz Berga v Beljak.

Duhovniške vesti s Štajerskega. Provizor v Žusmu je postal č. g. Anton Šebat, dosedaj kaplan pri Sv. Barbari pri Vurbergu. Predstavljeni so č. g.: Jakob Kranjc z Vranskega v Št. Peter v Savinjski dolini, Jos. Sigl iz Zgornje Polskave v Vitanje, Fr. Gomilišek iz Jarenine k Sv. Barbari pri Vurbergu, Alojzij Krmaršič iz Vitanja v Jarenino. — Umrl je v Gradcu č. g. minorit Franc Kukec, star 32 let, doma iz Sv. Marka pri Ptuj. Naj počiva v miru!

Premeščen je davčni praktikant g. Iv. Schollmeyer iz Litije v Radeče.

Župnijski izpit v Celovcu je napravil štajerski rojak in slavnoznani pisatelj č. g. Fr. Ks. Meško.

Obrtni sestanek vršil se je v sredo dne 23. t. m. v gostilni pri »Kroni« v Gradšču. Vdeležba ni bila taka, kakoršne bi bilo želeli. Navzočih je bilo med drugimi 7 načelnikov obrtnih zadrug. Na dnevnem redu je bila prememba in dopolnitev obrtnega reda. Sklicatelj gosp. Jelodnik je otvoril zborovanje. Predsednikom je bil izvoljen g. Tuma, zapisnikarjem g. Franchetti. Debate bile so precej živahne. Vlada je povprašala trgovinsko in obrtno zbornico za mnenje o nameravani premembi obrtne novele, ta pa je razposlala obrtnim zadrugam tiskan predlog in prosi, naj se zadruge o predlogi izjavijo. Splošno mnenje je bilo, da je nova obrtna predloga neka slabo skrpučana stvar, glavne točke, katere so obrtniki že na raznih shodih zahtevali, se niti ne omenijo. Zlasti so se kritikovali § 14a, 15b, 36, 38, 39, 54, 56, 99, 104c, 116e, 130a, 130b, 141, 144 in člen II. Sprejele so se spremembe. Povdarjala se je zlasti potreba izkušnje sposobnosti tudi za tovarnarje in da sme samo rokodelec prodajati stvari, katere izdeljuje. Obligatorične mojsterske bolniške blagajne naj odpadejo (?), država naj pa ustanovi zavarovanje za slučaj starosti in onemoglosti. Zahtevalo se je tudi, naj bodo zadruge bolj svobodne, ne pa odvisne od politične oblasti, kakor zahteva nova obrtna predloga. Predlog, naj se skliče velik javni obrtni shod, se odobri; izvoli se tudi odsek osmih članov, kateri imajo nalogo urediti vse na tem sestanku sprejete sklepe, predložiti vsem obrtnim zadrugam v podpis in oddati trgovinski in obrtni zbornici. Ta odsek mora skrbeti in pripraviti vse potrebno za velik shod, kateri se bo pečal z omenjeno stvarjo, sklenil resolucijo in jo odposlal na državni zbor. V odsek so bili sledeči gospodje izvoljeni: Franchetti, Lenček, Bizjak, Jelovšek, Vrtnik, Krejčič, Erjavec in Kregar.

Naznanilo nočnim častivcem presvetega R. T. v Ljubljani. Prijazno se naznanja, da je zaželjena podoba zaščitnika častivcev presv. R. T., sv. Paskala, dovršena, in jo dobijo cenjeni častivci, kateri so si podoba že naročili, pri sedanjem predsedniku v Hrenovih ulicah št. 3. I. nadstropje. Ako si kateri častivec še ni podobe naročil, si jo še lahko, ker jih je še nekaj na razpolago; pri predsedniku naj naznani ime in uro, katero moli. Želi se, da bi si vsi častivci podobo naročili in to pred ko mogoče in dokler se še dobi.

Za gasilna društva. Deželni odbor kranjski naznanja, da se bo v bodoče pri podeljevanju podpor gasilnim društvom mogel ozirati le na take prošnje, ki bodo podprte z dokazi o dohodkih in stroških zadnjega leta, o društvenem premoženju, inventarju in z izkazom o društvenih članih. Tako podprte prošnje je vlagati vsako leto v mesecu marcu in ob enem priložiti troškovnik nameravanih naprav ali poprav.

1011 K 37 h izročili ste včeraj v imenu obeh podružnic zastopnici Št. Peterške ženske podružnice sv. Cirila in Metoda v Ljubljani gospe Vera Šlajmerjeva in Marija Trčekova, veleč. predsedniku glavne družbe g. Tomo Zupanu in sicer: 811 K 37 h kot čisti dohodek veselice, prirejene dne 6. t. m., in 200 K pokroviteljnine gosp. dr. Valentina Krisperja.

Parno pilo namerava zgraditi v Novem mestu stavb. podjetnik g. Jos. Košiček. Ogled na licu mesta vrši se 31. oktobra.

Ogenj je uničil dne 21. t. m. zvečer kozolec in pod posest. Jos. Žiberta v Žablji vasi pri Novem mestu. Škodo cenijo na 4000 K, ker je zgorelo tudi nekaj orodja.

Umrl je v Berlinu Sig. Born, brat pred leti na Angleškem umrlega tržiškega barona Jul. Borna.

Z voza padla je dne 22. t. m. posestnica Franc Zaletel iz Sela pri Žumbergu na klanecu blizu Sv. Roka, ko se je vozila s posest. sinom Jan. Strus iz Zagorice in obležala nezavestna. Umrla je še isti dan.

Utopljenec Dne 22. sept. se je našlo v Savi pri Senožetih občine Dovsko moško truplo, 40—45 let staro 172 cm visoko, krepkega života, močnega do cela ohranjenega zobovja. Lasje so črni, vrat kratek.

Oblečen je z rujavo suknjo, rujavim križastim telovnikom, sivimi hlačami, turistovsko srajco in plavim predpasnikom. Klobuk, nogavice oziroma njuše in spodnje hlače manjkajo. Mož je pripadal najrevnejšim slojem. Truplo je bilo v vodi 4—5 tednov, na zadnjem delu glave je več poškodb. Da se dožene identiteta, blagovolijo se naj natančnejši morebitni podatki sporočiti c. kr. okr. sodišču na Brdu, ali pa c. kr. drž. pravdnistu v Ljubljani.

Važno zborovanje. Slov. katoliško politično društvo pri Sv. Križu tik Slatine ima svoj redni letni zbor in ob enem javni shod pr. hodnjo nedeljo, dne 27. oktobra popoldne ob 3. uri v gostilni g. Fr. Ogrizka. Govorili bodo gg. deželni poslanec dr. Fr. Jurtela, kaplan I. Bosina in veleposest. Fr. Mlakar.

Porotno zasedanje v Mariboru se prične 18. novembra t. l.

Izpite učne usposobljenosti za občne ljudske in za meščanske šole se začne na mariborskem c. kr. učiteljsku v toletnem jesenskem roku dne 4. novembra ob 8. uri zjutraj.

Gledališčna predstava v Mariboru. V Narodnem domu v Mariboru se bo dne 3. novembra predstavljala znana igra »Mlinar in njegova hči«.

Slovenska zmaga. Na Cigonci pri Slovenski Bistrici so tudi pri drugi volitvi iz prvega razreda zmagali slovenski možje. Sedaj je ta občina popolnoma v slovenskih rokah.

Na celovski gimnaziji je letos 482 dijakov, med njimi 88 Slovencev, in sicer v I. razredu 21, v II. 9, v III. 8, v IV. 13, v V. 9, v VI. 9, v VII. 12, v VIII. 7. Prvi štiri razredi imajo vsopredne oddelke. — Na beljaški gimnaziji je 245 dijakov, med njimi pa samo 17 Slovencev.

Ljubljanske novice. Tirolski romarji v Ljubljani. Včeraj zvečer ob 7. uri 11 minut se je iz Trsta pripeljalo okolu 400 tirolskih mož romarjev, ki so bili na poti iz svete dežele. Na tukajšnjem južnem kolodvoru so romarji, mej katerimi so bili zastopani vsi slojevi, v restavraciji gospoda Hafnerja večerjali in potem okrepani nadaljevali svojo pot. Romarjem se je poznalo zdravje na obrazih in o utrujenosti ni bilo sledu. Za pogoščenje romarjev je bilo vzorno preskrbljeno, za kar so glasno hvalo izražali restavraterju gospodu Hafnerju. Gospod inspektor Gutmann je bil toli prijazen, da je v pogoščenje romarjev prepustil tudi tretji razred čakalnice, ki je bila spreminjena v udobno restavracijo, pa tudi del perona so romarji zasedli. Pohvaliti moramo tudi ljubeznivega občevarja železniških uslužbencev z romarji. Le prerado se v drugih mestih slišijo o takih prilikah pritožbe. Da moremo takt tukajšnjih železniških uslužbencev pohvaliti, nas prav veseli. Mej romarji je bil naslovni škof solnograški dr. Kaltner, ki je gospodu restavraterju blagovolil osebno izročiti pohvalo na izborni, hitri in točni postrežbi in mu izročil tudi svojo vizitko. Gospod J. Hafner je torej že opetovano pokazal, da je mojster v hitri postrežbi, pa tudi glede kakovosti jedi in pijače smo čuli le pohvalne izraze o dobri kuhinji in kleti. Toliškega števila oseb v kratkem času postreči v občno zadovoljnost, ni kaj malega, zato zasluži gospod restavrater javno pohvalo in priznanje. — Zaročil se je gospod dr. Otokar Kočevar pl. Kondenheim, adjunkt pri c. kr. deželnem sodišču, z gđ. Ario Wiesthaler, hčerko c. kr. gimnazijskega ravnatelja gospoda Fran Wiesthalerja v Ljubljani. — Umrl je gospod Karol Altmann, prokurist tvrčke J. C. Mayr. — Ljubljanska meščanska godba priredi jutri v soboto koncert v restavraciji hotela »Lloyd«. Začetek koncerta je ob polu osmi uri zvečer, vstopnina pa 20 kr. — Kameniti tlak so na Karlovski cesti položili pred Omejevo, Tomčevo in Jerančičevo hišo. — Surovož. Mizarski pomočnik J. Naglič s Sela pri Ljubljani je 23. t. m. izpred Predovičeve hiše vrgel v stanovanje delavca Kobala težek kos opeke, ki bi bil skoro zadel delavčevu ženo in otroke. Dva dni prej je prišel v Kobalovo stanovanje in hotel zadaviti delavko Marijo Fortuna, Kobalu pa je grozil z nožem. Svojo surovost si Naglič sedaj hladi v zaporih dež.

sodišča. — T a t v i n a. Okraden je bil raznih stvari hlapec Jožef Anžlovar na Dolenjski cesti. — A r e t o v a l a je policija 14letno Apolonijo Mostar, stanujočo na Karolinski zemlji šte. 16. Med drugim je mlada tatica ukradla Jožetu Verhuncu iz Praš obleke za 86 kron. Mariji Štrekelj iz Smednika pa raznih stvari v vrednosti 6 kron. — Ljubljani ca je narastla za 0 80 m. nad normalom.

Koroške novice Prestavljena sta gg. nadinženerja Jan. Ehrlich iz Šmohora v Špital in L. K a u k a l iz Špitla v Šmohor. — G. nadkomisar dr. V. Klebel, ki je bil do sedaj voditelj komisije za agrarne operacije v Celovcu, je zopet prideljen okr. glavarstvu v Beljaku. — N a g l a s m r t j e zadela dne 11. t. m. popoldne 80letno M. Holzer v Hovji vasi, obč. Žrelec. Na polju je pomagala spravljati ajdo na voz. Nakrat se zgrudi z voza in obleži mrtva. Zadela jo je bila srčna kap. — P o b e g n i l a sta od pešpolka št. 17. v Celovcu minuli teden dva vojaška novince. Enega so zasačili v Krivi Vrbi. Imenuje se Bebar. Pripeljali so ga v Celovec nazaj, a dasi so pazili nanj, je v drugič pobegnil. Vzrok je bilo domotožje. — Slovesna prisega tukajšnjih vojaških novincev bode na vseh svetih dan na dvorišču kosarne pod Križno goro. — U t o n i l je pri Mlinarah v Zali 47letni delavec J. Nesman. Je-li sam šel v vodo, ali se mu je prigodila nesreča, se ne vé. — Dne 19. t. m. je usel iz tukajšnje norišnice nek norec, ko so delali v vrtu. Dan pozneje so našli njegovo truplo v Glini.

Vipavska železnica. V soboto so predrl predor pri Rojčih v dornberski županiji, kar so praznovali delavci in ljudstvo v nedeljo z veseljem. Predor je dolg 180 m. Dela pri železnici gredo hitro izpod rok, tako da je pričakovati, da bo železnica prihodnjo spomlad izročena prometu.

Poskušen samomor. V Opatiji se je 22. t. m. hotela usmrtiti neka ženska Pavlina de S. iz Reke na ta način, da se je vrgla iz drugega nadstropja vile »Jenny« na ulico. Pri padcu je dobila nevarne poškodbe. Njen brat, mornariški častnik, si je pred leti v Pulju tudi na ta način končal življenje.

Cel polk se je uprl. V Varšavi se je svojim predstojnikom uprl cel polk. Vojski so dobivali tako slabo hrano, da so se odločili za ta obupni korak. Polkovnik je pri tej slabi hrani, katero so dobivali vojaki, baje obegatil. Častniki so šli nad uporne vojake s sabljami, vojaki so jih pa sprejeli s strelji, in morali so se umakniti. Nekaj častnikov je težko ranjenih, eden je že umrl v bolnici. S pomočjo drugih polkov se je posrečilo upornike ukrotiti. 300 vojakov bo postavljenih pred posebno vojno sodišče.

Postavo o ločitvi zakona hočejo od države tudi liberalci na Laškem. Justični minister je taki postavi, ki bi omogočila popolno razdruženje zakona, zelo naklonjen in pričakovati je, da v kratkem razveseli laške liberalce, ki so se naveličali svojih žen, s spremembo postave o ločitvi zakona.

Santos Dumont dobi častno nagrado 100.000 funtov za svoj zrakoplov, katerega se mu je posrečilo voditi po zraku.

Francoski narodni spomenik za Pasteurja, najslavnejšega francoskega zdravnika, nameravajo postaviti v Parizu. Kaj pač mislijo Francozje, ko slave tega učenjaka, odločno katoliškega prepričanja.

Strašna ovdaba. Pred nekaj dnevi je pred dunajskim okrajnim sodiščem bil obsojen radi krutosti napram svoji 12letni hčerki zidar Jožef Novak na tri tedne zapore. Otrok je bil po očetovi obsodbi oddan zavetišču za otroke in tu je 12letno dekletce povedalo naslednje: Pred leti so stanovali njen oče, njena mati, tri njene sestrice in ona v koči v bližini nekega gozda na Češkem. Neko noč je oče mater ustrelil, z glavami njenih treh sestric pa je toliko časa bil ob steno, da so mrtve padle na tla. Ona se je skrila in ko je oče hišo zapustil, zbežala je v gozd, kjer jo je skoro oče našel. Vrgel jo je v veliko globočino, iz katere jo je potegnila neka pastirica. Oče jo je zopet dobil v pest in ji grozil, da jo ubije, ako kaj o strašnem njegovem dejanju pove. Zato je molčala. Oče ji je naročil, naj ljudem pravi, da je mati s sestrami odšla na delo na Dunaj. Oče je mrtva trupla razkosal, vrgel jih v neko korito, opral, potem skuhal in deloma zavžil. Skoro je dobil oče v hišo neko žensko, katero je s sekuro ubil, predno se je preselil na Dunaj. Nekaj kosov trupla te ženske je oče v ruti zavezane prinesel celo seboj na Dunaj. Državno pravdnistvo na Dunaju je o tej grozni obdolžitvi pričelo takoj natančno preiskavo.

Vseučilišniki v Belgiji. V Belgiji je 6000 vseučilišnikov. 4000 vseučilišnikov je v katoliških organizacijah, 2000 pa v liberalnih.

Društva.

(Občni zbor zveze slovenskih kolesarjev) bo v sredo dne 6. nov. ob 8. uri zvečer pri »Lloyd« v Ljubljani. K obilni udeležbi vabi odbor.

(Celjsko pevsko društvo.) Na dan vseh svetnikov v petek 1. novembra 1901 v veliki dvorani »Narodnega doma« v Celju: »Mlinar in njegova hiša«, žaloigra v 5. dejanjih. — Poslovenil Fr. Malavašič. — Pri predstavi sodeluje celjska narodna godba. — Blagajnica se odpre ob polu 7. uri. — Začetek točno ob 7. uri. — Vstopnina: Sedeži v parterju 1. in 2. vrste 80 kr., 3. do 7. vrste 60 kr., 8. do 16. vrste 40 kr. — Sedeži na balkonu 50 kr. — Stojnice 30 kr.; dijaki, vojaki do narednika in redni udje delavsk. podp. društva 20 kr. — Vstopnice ima v predprodaji trgovina Dragotin Hribarja.

Telefonska in brzejavna poročila.

Dunaj, 25. okt. (C. B.) Pričetek današnje seje se je radi pogajanj o odložitvi nujnih predlogov zavlekel do tri četrt na 1. uro. Predsednik sporoči cesarjevo zahvalo za čestitko zbornice povodom zaroke nadvojvodinje Elizabete Marije. Zbornica je na to sklenila, da se da gospodarskemu odseku 14 dni odloga za poročanje o sklepih pododseka glede odprave termino-kupčije na borzi. — Pravosodni minister odgovarja na nekatere interpelacije, potem se pa prične razprava o nujnih predlogih poslanca Eldersch in Černy o splošnem zavarovanju za starost in onemoglost.

Dunaj, 25. okt. Zaradi pogajanj med strankami in med vlado se je začetek današnje seje zakasnel do 1. ure. Wolf je zopet zelo razposajen. Vpil je: »Zopet ura izgubljena! Koliko denarja nas to stane! Vlada dela kupčije!« K Mladočehom je vpil: »Koliko dobite od vlade?« Čehi mu ugovarjajo: »Koliko pa dobi Eisenkolb zato, da umakne svoj predlog?«

Kriza.

Dunaj, 25. okt. Dr. Körber je bil strankam zagrozil, da ali odstopi ali pa razpusti drž. zbor, ako bi se proračunska razprava zakasnela zaradi nujnih predlogov. Danes so bila pogajanja med njim in med strankami zaradi tega. Za vlado se je sedaj ugodno izteklo. Vsi nujni predlogi razen dveh (Eldersch, soc.-dem. in Černy, češki soc.) glede zavarovanja za starost, se umaknejo. Ta dva pa se odpravita v eni obravnavi. Tako bi se še danes mogla začeti proračunska razprava. A govori se, da kriza vendar še ni rešena. Koerber je rekel, da nujni predlogi niso edini vzrok, zakaj hoče odstopiti, in da je vzrok globlji. Danes se odpelje K. v Budimpešto k cesarju. Pričakuje se, da bo ta pot položaj izčistila, in da se bo vrnil K. s popolnim zaupanjem vladarjev.

Dunaj, 25. oktobra. Glasom danes objavljenega komunikeja je sklenila konferenca načelnikov levičarskih klubov, da je levica voljna omogočiti rešitev državnega proračuna in drugih nalog državnega zbora. Resolucijo so vodje

izročili zborniškem predsedniku grofu Vetter.

Dunaj, 25. oktobra. Naučni odsek je pritrtil sklepu gosposke zbornice, s katerim se nekoliko preminja v poslanski zbornici odobreni načrt glede inženerskega naslova.

Petrograd, 25. okt. V Taškentu so pričeli graditi železnico v Orenburg. Slavnosti sta prisostovala vojni minister Kuropatkin in zastopnik bokharskega emira.

Madrid, 25. okt. Za jutrišnji dan pričakujejo odstopa finančnega in mornariškega ministra.

Zitne cene

dné 24. oktobra 1901.

(Termin.)

Na dunajski borzi:

Za 50 kilogramov.

Pšenica za jesen	K 8-20	do 8-21
„ „ pomlad 1902	8-53	8-54
Rž za jesen	7-29	7-30
„ „ pomlad 1902	7-45	7-46
Koruza za oktober	5-44	5-45
„ „ maj-junij 1902	5-37	5-38
Oves za jesen	7-20	7-21
„ „ pomlad 1902	7-54	7-55

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za oktober	K 8-05	do 8-06
„ „ april 1902	8-34	8-35
Rž za oktober	7-12	7-13
„ „ april 1902	7-15	7-16
Oves za oktober	6-91	6-92
„ „ april 1902	7-20	7-21
Koruza za oktober	5-20	5-22
„ „ maj 1902	5-08	5-09

(Efektiv.)

Dunajski trg.

Pšenica banaška	K 8-15	do 8-79
„ „ južne zel.	8-30	8-70
Rž	7-25	7-45
Ječmen	7-20	8-60
„ „ ob Tisi	6-75	7-75
Koruza ogerska	5-60	5-70
Cinkvant	6-80	7-20
Oves srednji	7-20	7-40
Fizol	7-75	10-75

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 306-2 m. srednji zračni tlak 736-Cmm.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Veterevi	Nabo	Paharica v m. u. v. u.
24	9. zveč.	742-1	9-7	sl. jzab.	oblač.	
25	7. zjutr.	740-1	9-2	sr. jvzh.	oblač.	6-5
	2. popol.	738-7	10-2	sr. jvzh.		

Srednja večerajšnja temperatura 9-4 normale: 8-9

Zahvala.

1029 1-1

Za presrečne dokaze iskrenega sočutja, ki nam je došlo ustno in pismeno, povodom smrti naše predobne in nepozabne soproge, oziroma matere, hčerke, sestre, tete in svakinje, blagorodne gospe

Josipine Kosem roj. Triller

kakor tudi za mnogobrojno udeležbo pri pogrebu in za poklonjene krasne vence izrekamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem svojo najtoplejšo zahvalo. Posebno pa se zahvaljujemo gg. uradnikom, prečastiti duhovščini in šentjakovski-trnovski ženski podružnici družbe sv. Cirila in Metoda ter gospodim pevcom, ki so predragi rajnici izkazali zadnjo čast.

Ljubljana, 24. oktobra 1901.

Žalujoči ostali.

Lepo predivo,

suhe gobe v vsaki množini in vse druge deželne pridelke,

kupuje najdražje **ANTON KOLENC**, trgovec v Celju. Kdor kaj takega ima, naj naznani ceno in množino. 971 10-9

Iz zapuščine prečast. gospoda stolnega dekana dr. Ivana Križaniča ter iz lastne zaloge priporočamo sledeče

Knjige:

1. Razlaga novega Velikega Katekizma I. in II. del. Oba staneta 8 K, elegantno vezana 7 K. 40 h. Po pošti 30 h. več.
2. Monsignore Fran Kosar, hišni prelat sv. Očeta, knezoškof, konzistor. svetovalec, infalirani stolni dekan lavantinski. (Kakih 30 izvodov.) Znižana cena 66 h, po pošti 70 h.
3. Bela žena ali Prva reč med štirimi poslednjimi. Drugi popravljeni in pomnoženi natis. Komad sedaj po 20 h, po pošti 25 h.
4. Rimski božja pot ali Slovenski romarji. Cena sedaj 20 h, po pošti 25 h.
5. Sveto Vodilo z različni molitvami in pobožnostmi za šolske sestre III. reda sv. Frančiška. Velja v platno vezano 2 K 80 h, v usnje z zlato obrezo 3 K 50 h. Po pošti 20 h. več.

Sveto Vodilo je posebno primeren molitvenik za dekleta in žene tretjerednice. Spisan je kakor nalašč za nje ter vsebuje različne pobožnosti, katere opravljajo tretjerednice med letom.

6. Molitvenik za gojenke zavoda šolskih sester iz III. reda sv. Frančiška v Mariboru. Stane v platno vezan z rufico obrezo 1 K 40 h, v usnje vezan z zlato obrezo 2 K. Po pošti 20 h. več.

To je najnovejši molitvenik ter vsebuje razven navadnih molitev različne pobožnosti: v čast presvetege Srca Jezusovega in Srca Marijinega, v čast Božje previdnosti, brezmadežnega Spočetja Device Marije, sv. Jozefa, sv. Antona, sv. Alojzija, sv. Filomene itd. Spisan je v prvi vrsti le za domače gojenke, vendar pa je tako urejen, da služi izborno posebno onim dekletom, ki stopijo iz šole, pa vsem neomeženim tretjerednicam.

Vrejen je po novem katekizmu ter se dobiva v slovenskem in nemškem jeziku. 1020 2-1

Zavod šolskih sester v Mariboru.

Naročila sprejema tudi tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Bronza, tekoča, v poljubni boji, je najboljša in najpripravnejše sredstvo za poliranje in broniranje vsakovrstnih predmetov ter daje najboljši leskin trajnost. Tudi bronzni prašek se dobiva v prodajalnici oljnatih barv tvrde **BEATA EBERL** v Ljubljani, Frančiškanske ulice.

Vnanja naročila po povzetju. 228 2 12-4

Na mnogobrojno zahtevo častitih dam otvorim

1. novembrom t. l. pouk v šivanju perila

v svojem salonu 1022 3-2

na Dunajski cesti št. 17, hotel „Evropa“, desne stopnice, III. nadstropje.

Hiša št. 4

v novem Vodmatu se takoj prodá radi preselitve. Ima 5 stanovanj. Cena po dogovoru. — Več se izve blizo tam pri gospej **M. Pobilšar**, št. 6, novi Vodmat pri Ljubljani. 1028 3-1

Pozor! Pozor! Pozor!

Tisek črk na trakove v zlatu, aluminiju itd.

je vse kaj drugega kot prilepljene papirnate črke, katere dostikrat že med potjo do pokopališča odleté, in ne stane dosti več od papirnatih črk.

V vročem tisku se črke svetijo, da je veselje, in so trepne dolgo vrsto let. Velikost črk je različna, kakor napis in trak zahtevata, do 86 mm višine.

Izdeluje in poprasila daje knjigovoznica

1017 4-2

Ivan Bonač-a v Ljubljani.

Koledar

katoliškega tiskovnega društva v Ljubljani za l. 1902

z jako zanimivo in rabno vsebino, z imenikom učencev za več ko 400 šolarjev, z zapisknikom bolnikov, gospodarskim zapisknikom itd. stane v „Kataloški Bukvarni“ krasno vezan 2 K 30 h, po pošti pošiljan 10 h. več.

126 26-3

Umetnijski zavod za slikanje na steklo

B. ŠKARDA v Brnu.

Izdeluje zlasti:

cerkvena okna različne izvršitve.

Geniki in strokovni svet brezplačno.

Osemkrat odlikovan s prvimi darili



Dunajska borza.

Dné 23. oktobra.		Dné 23. oktobra.		Dné 23. oktobra.	
Kupni državni dolg v notab	98-40	20 mark	23-44	Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878	106-—
Kupni državni dolg v srebru	98-25	20 frankov (napoleonor)	19-02	Zastavna pisma av. osr. sem.-kred. banke 4%	94-35
Avstrijska zlata renta 4%	118-80	Italijanski bankovci	92-15	Prijoritete obveznice državne železnice	427-—
Avstrijska kronna renta 4%, 200 kron	95-50	C. kr. cekini	11-32	„ „ južne železnice 3%	320-—
Avstrijska zlata renta 4%	118-55			„ „ južne železnice 5%	—
Ogerska kronna renta 4%, 200	92-75			„ „ dolenskih železnic 4%	—
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gl.	1620-—			Kreditne srede, 100 gl.	403-—
Kreditne delnice, 160 gl.	617-20	3-2% državne srede l. 1853. 250 gl.	190-50	4% srede dunav. parobr. družbe, 100 gl.	500-—
London vista	238-97	5% državne srede l. 1864, 100 gl.	216-—	Avstrijskega rudečega križa srede, 10 gl.	48-—
Španski drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj	117-25	4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	95-10	Ogerskega	23-50
		Tisne srede 4%, 100 gl.	144-25	Budimpešt. bazilika-srede, 5 gl.	15-60
		Dunavske vravnavne srede 5%	261-—	Rudolfove srede, 10 gl.	55-—
				Salmove srede, 40 gl.	236-—
				St. Genois srede, 40 gl.	265-—
				Waldsteinske srede, 30 gl.	398-75
				Ljubljanske srede	63-50
				Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gl.	259-50
				Akcije Ferdinandove sev. seloz., 1000 gl. st. v.	5520-—
				Akcije tržaškega Lloydja, 500 gl.	800-—
				Akcije južne železnice, 200 gl. sr.	65-50
				Splošna avstrijska stavbinska družba	140-—
				Montanska družba avstr. plan.	342-50
				Trboveljska premogarska družba, 70 gl.	410-—
				Papirnih rubljev 100	253-50

Nakup in prodaja vsakovrstnih državnih papirjev, srede, denarjev itd. Zavarovanja za izgube pri izrebanjih, pri izrebanju najmanjšega dobika. — Promese za vsako izrebanje. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„MERCUR“

l., Wolfzeile 10 in 13, Dunaj, l., Ströbelgasse 2.

Pojasnila vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostih papirjev in vestni vti za dosego kolikor je mogoče visocoke obrestovanja pri popolni varnosti naloženih sredstev.